

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

НН Інститут педагогіки і психології

Кафедра Психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«15» Вісник 2023 р.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СПІЛКУВАННЯ В КРИТИЧНІЙ
СИТУАЦІЇ ЖИТТЯ
(ДЛЯ ОСІБ, ЩО НАДАЮТЬ ПОЛІАТИВНУ ДОПОМОГУ)
(назва навчальної дисципліни)

Суми - 2023

Розробники:

1. Дворніченко Л. Л. к.філос.н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 9 від « 30 » березня 2022 р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н, професор

1. Мета та завдання курсу:

Мета: поглиблення знань слухачів у галузі медичної психології та психології спілкування, формування та вдосконалення навичок ефективного спілкування в критичних та ускладнених ситуаціях життя, оволодіння технологіями конструктивного спілкування та раціональної поведінки у паліативній діяльності.

Завдання курсу:

- поглибити знання слухачів з базових теоретичних засад психології спілкування;
- розширити спектр знань сучасної медичної психології;
- ознайомити з сучасними технологіями та методами ефективної взаємодії в умовах ускладненого спілкування;
- сприяти формуванню професійно важливих навичок ефективної комунікації в роботі медичних працівників.

2. Результати підвищення кваліфікації

РНЗ 1. Знати основні закономірності ускладненого спілкування, особливості та специфіку спілкування у критичні періоди життя;

РНЗ 2. Знати причини виникнення професійного та емоційного вигорання, способи запобігання професійній та особистісній деформації;

РНЗ 3. Знати сучасні психотехнології спілкування з особами, що потрапили в складні та критичні життєві обставини;

РНУ 1. Володіти комунікативними навичками конструктивної взаємодії з метою реалізації завдань професійної діяльності.

РНУ 2. Володіти навичками підтримки та супроводу осіб, що потрапили у критичні життєві ситуації з врахуванням психологічних особливостей учасників взаємодії та специфіки соціальних груп.

РНК 1 Здійснювати конструктивну взаємодію з усіма учасниками паліативної допомоги з метою ефективного виконання завдань професійної діяльності

Форма звітності: випускна робота - письмовий аналіз ситуації професійної взаємодії, методична розробка, тестові завдання

2. Програма навчальної дисципліни

2.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСКЛАДНЕНОГО СПІЛКУВАННЯ

Тема 1.1. Психологічні особливості спілкування під час паліативної допомоги. Поняття, структура і зміст спілкування. Ділове та неформальне спілкування. Ускладнене спілкування. Поняття особистісного впливу. Комунікативно-особистісний потенціал впливу. Маніпуляції та вплив. Емоції і почуття в спілкування. Способи керування емоціями. Особливості спілкування в паліативній допомозі. Технології спілкування: техніки відображення, техніки взаємодії, техніки впливу.

Розділ 2. РОЛЬ ТА МІСЦЕ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В ПАЛІАТИВНІЙ ДОПОМОЗІ.

Тема 2.1. Особистість медичного працівника як чинник допомоги в складних, критичних обставинах життя пацієнта. Вимоги до особистості лікаря та медичної сестри. Емоційне та професійне вигорання. Надбана безпорадність. Здатності винести неминуче страждання та особливості його формування. Життєздібності як умова запобігання професійної та особистісної деформації. Навички самопомоги особам що працюють в паліативній медицині.

Розділ 3. ПСИХОЛОГІЯ ХВОРОБИ.

Тема 3.1. Психологія хвороби та людини що має захворювання. Психологічні особливості переживання хвороби. Психологічні особливості пацієнтів з різними соматичними захворюваннями. Розуміння проблем і потреб невиліковно хворого. Особливості спілкування з людиною що має хворобу, тяжку хронічну хворобу та невиліковну хворобу. Поведінка медика як джерело ятрогеній.

Тема 3.2. Особливості спілкування з близькими та рідними людини, що має невиліковну хворобу. Психологічні та психотерапевтичні аспекти супроводу людей, що мають хронічні, невиліковні чи онкологічні

захворювання. Специфіка та особливості спілкування медичних працівників з рідними онкохворих на різних стадіях захворювання. Особливості спілкування з рідними-доглядальниками. Структурування життя доглядальників.

Розділ 4. ПРОБЛЕМИ ПОМИРАННЯ.

Тема 4.1. Помирання як культурологічне та психологічне явище.

Помирання як етап життєвого шляху особистості. Смерть як екзистенційна даність. Стадії прийняття смерті. Підтримка помираючих медичними працівниками та рідними. Особливості психологічних реакцій на смерть близької людини. Використання технологій кризового консультування в роботі медичних працівників під час паліативної допомоги.

3. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСКЛАДНЕНОГО СПІЛКУВАННЯ												
Тема 1.1. Психологічні особливості спілкування під час паліативної допомоги.	6	2	2			2						
Розділ 2. РОЛЬ ТА МІСЦЕ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В ПАЛІАТИВНІЙ ДОПОМОЗІ.												
Тема 2.1. Особистість медичного працівника як чинник допомоги в складних, критичних	6	2	2			2						

обставинах життя пацієнта.												
Розділ 3. ПСИХОЛОГІЯ ХВОРОБИ.												
Тема 3.1. Психологія хвороби та людини, що має захворювання.	6	2	2			2						
Тема 3.2. Особливості спілкування з близькими та рідними людини, що має невиліковну хворобу.	6	2	2			2						
Розділ 4. ПРОБЛЕМИ ПОМИРАННЯ												
Тема 4.1. Помирання як культурологічне та психологічне явище.	6	2	2			2						
Усього годин	30	10	10			10						

4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Ускладнене спілкування: проблеми та перспективи.	2	
2	Технології консультування що підвищують якість та ефективність спілкування	2	
3	Формування навичок спілкування у критичних ситуаціях життя	2	
4	Психогігієна та самопомога осіб що надають паліативну допомогу	2	
5	Досвід екзистенційної терапії та норативних практик в роботі з хворими	2	
Разом		10	

5. Рекомендовані джерела інформації

1. Гнездилов А. В. Психология и психотерапия потерь. Пособие по паллиативной медицине для врачей, психологов и всех интересующихся проблемой. СПб.: Издательство «Речь», 2002. 162 с.
2. Герман Д. Травма и исцеление. Последствия насилия – от абьюза до политического террора. М. Эксма, 2021. 551 с.
3. Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособистісного спілкування: підручник. К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021. 220 с.
4. Кочунас Р. Основи психологического консультирование М.: Академический проект., 1999. 246 с.
5. Крайг Г., Бокун Д. Психология развития. СПб.: Питер. 2005., 914 с
6. Левин С. Кто умирает? К.: София, 1996. 352 с.
7. Саймон С. Психотерапия рака. СПб: Питер, 2001. 228 с.
8. Шефов С.А. Психотерапия горя СПб.: Речь. 2007. 144 с.
9. Ялом І. Вдивляючись у сонце. Долаючи страх смерті, К: Клуб сімейного дозвілля. 2020
10. Ялом І., Ялом М. Питання життя і смерті. К.: Клуб сімейного дозвілля., 2021. .
11. Ялом И. Экзистенциальная психотерапия, М.: Класс., 1999.